

§ 8.

Herr Treffenberg begärde ordet och anförde: Jag har tagit del af en utaf Herr Jöns Pehrsson väckt motion angående nedsättning af det å Första hufvudtitlen begärda anslaget. Jag inskränker mig för närvarande att till Herr Jöns Pehrsson hemställa, att han ville återtaga sin motion, men jag kan icke motivera denna min hemställan, enär ändamålet med densamma derigenom skulle helt och hållet förfelas.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag rörande de i detta sammanträde fattade beslut.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Torsdagen den 29 Januari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 22 innevarande månad.

§ 2.

Förekommo till behandling de i gårdagens sammanträde bordlagda motioner, och hänvisades:

Herr *A. Adlersparres* motion, N:o 36, till Stats-Utskottet;

Herr *Chr. Assarsons* motion, N:o 37, till Stats-Utskottet;

Herr *A. J. Lyths* motion, N:o 38, till Tillfälligt Utskott;

Herr *E. Olssons* motion, N:o 39, till Lag-Utskottet;

Herr *P. Nilssons* från Christianstads län motion, N:o 40, till Stats-Utskottet;

Herr *E. Thomassons* motion, N:o 41, till Stats-Utskottet;

Herr *Joh. Anderssons* från Bohus län motion, N:o 42, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *J. M. Wikströms* motion, N:o 43, till Tillfälligt Utskott;

Herr *Jöns Anderssons* motioner, N:o 44 till Lag-Utskottet och N:o 45 till Bevillnings-Utskottet;

Herr *Nils Nilssons* i Stäfvie motion, N:o 46, till Stats-Utskottet;

Herr *L. J. Fahlanders* motion, N:o 47, till Stats-Utskottet;

Herr *Olof Nilssons* motion, N:o 48, till Tillfälligt Utskott;

Herr *Lasse Jönssons* motioner, N:is 49 och 50, till Lag-Utskottet;

Då Herr *Jöns Pehrssons* motion, N:o 51, nu föredrogs, anförde motionären

Herr Jöns Pehrsson: Herr Talman! Mine Herrar! Jag fick i går en uppmaning att återtaga min nu föredragna motion, men jag kan det icke. Derjemte har man fästat min uppmärksamhet på att uti min motion förefinnes ett skriffel, och med Kammarens medgifvande vill jag rätta detsamma. Der förekommer nemligen ett uttryck: "regentombytet", hvilket jag härmedelst anhåller att få rättadt till: "regerings- eller ministerombyte."

Enligt derom af Herr Talman framställd proposition, biföll Kammararen att en sådan ändring af den ifrågavarande motionens ordalydelse finge ske, hvarom Herr Jöns Pehrsson anhållit; och blef motionen derpå i dess sålunda ändrade skick, hänvisad till Stats-Utskottet.

Vidare hänvisades:

Herr *Jöns Pehrssons* motion, N:o 52, till Stats-Utskottet;

Herr *C. I. Bengtssons* motion, N:o 53, till Lag-Utskottet;

Herr *J. Rutbergs* motion, N:o 54, till Tillfälligt Utskott;

Herr *Jonas Anderssons* motioner, N:o 55 till Tillfälligt Utskott och N:o 56 till Bevillnings-Utskottet;

Efter föredragning af Herr *C. Johanssons* motion, N:o 57, anförde

Herr Gumælius: Herr Talman! Jag hade afgifvit löfte att väcka motion i samma syftning som den nu föredragna — om förhöjning i ordinarie folkskollelärares lönevilkor — och hade också en sådan motion under arbete, till och med i det närmaste färdig, men då nu ett likartadt förslag redan är framställt, och då jag icke anser det lämpligt eller nyttigt, kanske icke ens rätt anständigt att framkomma med nya motioner i samma ämne och syftning, då redan en är inlemnad, så afstår jag från min afsigt och anhåller att få förena mig i föreliggande motion, dock naturligtvis med den anmärkningen att jag icke kan instämma uti slutyrkandet om, att lönetillökningen skulle beräknas redan från inue-

varande års början, hvilket statsmakterna ej nu lära ega rätt att ensidigt besluta.

Motionen hänvisades härpå till Stats-Utskottet.

Ytterligare skedde hänvisning af:

Herr *J. N. Bierserts* motion, N:o 58, till Stats-Utskottet;

Herr *Nils Petterssons* motion, N:o 59, till Stats-Utskottet;

Herr *Hans Larssons* motion, N:o 60, till Stats-Utskottet;

Herr *Per Nilssons* från Norrbottens län motioner, N:is 61 och 62, till Lag-Utskottet;

Herr *Nils Nilssons* från Blekinge län och Herr *Ola Anderssons* motion, N:o 63, till Stats-Utskottet;

Herr *Ola Anderssons* och Herr *Anders Perssons* motion, N:o 64, till Lag-Utskottet.

Vid remissen af sistberörda motion begärdes ordet af

Herr *Per Nilsson* i Espö, som yttrade: Herr Talman! Jag hade tänkt framlemna ett förslag i samma ämne som den nu föredragna motionen afhandlar, men då jag på förmiddagen genomläste densamma och fann att den går i samma riktning, hvarest jag ämnat affatta mitt förslag, vill jag icke öka antalet motioner, utan anhåller att få instämna med motionären.

Derefter hänvisades:

Herr *Johan Jönssons* motioner, N:is 65 och 66, till Lag-Utskottet;

Herr *Nils Hanssons* motion, N:o 67, till Konstitutions-Utskottet;

Herr *O. P. Rylanders* motion, N:o 68, till Lag-Utskottet;

Herr *S. B. Linnés* motioner, N:o 69 till Lag-Utskottet, N:o 70 till Tillfälligt Utskott, N:o 71 till Lag-Utskottet, N:o 72 till Bevillnings-Utskottet, N:o 73 till Konstitutions-Utskottet och N:o 74 till Stats-Utskottet;

Herr *P. Gummessons* motioner, N:is 75 och 76 till Stats-Utskottet samt N:is 77 och 78 till Lag-Utskottet;

Herr *Nils Larsons*, Herr *Hans Anderssons* och Herr *Gunnar Erikssons* motion, N:o 79, till Stats-Utskottet;

Sedan dernäst föredragning skett af Herr *C. A. Larssons* motion, N:o 80, lemnades, på begäran, ordet till

Herr *Lindmark*, som yttrade: Redan sistlidne Lördag vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof uppträdde en talare på östgötabänken med anmärkningar mot det af regeringen föreslagna dyrtidstillägget. Hans anförande var ganska vidlyftigt, och jag vill icke trötta Kammaren med ett fullständigt referat deraf, utan endast taga fasta på ett deri förekommande uttryck: att det för Riksdagen vore fördelaktigt att hålla frågan öppen, emedan man då

hade medel i handen att utöfva tryck på Regeringen. Meningen var åtminstone sådan, ehuru kauske ordalagen voro något olika. Samma tankegång återfinner jag nu uti Herr Larssons motion. Motionären uppläste den vid gårdagens pleuum in extenso, något som högst sällan och endast vid tillfällen af mera betydelse lärer ega rum inom Kammaren, och jag vore derföre frestad tro att motionären icke står ensam bakom förslaget, utan att motionen snarare är ett fälttecken, hvilket en stor del af Kammarens ledamöter komma att följa vid den behandling som väntar denna del af Kongl. Maj:ts proposition. För så vidt tjänstemännens ställning till frågan angår, så — om denna min supposition är riktig — påminner syftningen uti Herr Larssons förslag mycket om Carl den niondes maktspråk: "der rätter och packer eder efter".

Min afsigt, då jag begärde ordet, var icke att ingå i någon belysning och utredning af allt som motionen innehåller. Dermed skulle jag endast uttrötta herrarne, ty motionen omfattar en hel mängd saker. Jag vill endast fästa mig vid motionärens förslag med hänseende till det af Kongl. Maj:st äskade dyrtidstillägget, och jag kan då icke underlåta att framhålla den brist på logik, som motionärens resonnement härutinnan företer. För- och eftersats stå ej i det rätta sammanhanget med hvarandra. Han säger att alldenstund regeringen icke lyssnat till representationens begäran om en reorganisation af embetsverken, alltså bör representationen neka statens tjänare dyrtidstillägg, hvartill likväl hvar och en, som är mottaglig för skäl och opartiskt vill bedöma saken, måste erkänna att tidsförhållandena gifva berättigad anledning. Man skulle af detta motionärens sätt att resonnera kunna tro, att tjänstemännen i vårt land intaga en särdeles mäktig ställning, att just de i främsta rummet kunde och ville förhindra genomförandet af en reorganisation, och att derföre *de* i främsta rummet borde straffas för dröjsmålet med reformarbetet inom embetsverken. Jag bestrider en sådan uppfattning, ty embets- och tjänstemännens ställning i vårt land är verkligen icke sådan. Att lyda sin öfverhet är hos oss den första pligt en statens tjänare har till det allmänna. Insigter och duglighet äro jemväl nödvändiga, men disciplin måste först och främst finnas, ty saknas den, rubbas och stadnar statsmaskineriet. Jag hemställer om icke Andra Kammaren till sitt rätta värde uppskattar denna disciplin och om — i händelse tjänstemän göra sig skyldiga till brist på sådan — de icke skulle blifva föremål för klander äfven af denna Kammarens ledamöter. Tjänstemännen kunna således omöjliggen hafva ringaste del uti det dröjsmål med verkställandet af embetsverkens omorganisation, hvaröfver motionären anser att representationen har skäl att klaga. Riksdagen har i den saken att vända sig endast och allenast till Kongl. Maj:ts Regering, icke till statens tjänstemannakår; och den omständigheten att man vill låta tjänstemännen lida för de synder, som påbördas Regeringen, påminner om ett visst lands historia, der under en period tronföljaren uppfostrades tillsammans med en annan yngling, hvilken — jemte äga för egen räkning — äfven fick stryk å den höge lekkamratens vägnar, när denne sedanare gjort sig deraf förtjeut, men för värdighetens skull ej kunde sättas i beröring med rottingen. Skola tjänstemännen sålunda begagnas för syften, hvarmed de ingenting hafva att beställa! Motionären och många

med honom tyckas vilja begagna dem till schackpjäser, hvilka skola flyttas fram på det politiska schackbrädet, för att bringa regeringen i trångmål. Jag hemställer huru deras ställning på det sättet må bli! Skall tjänstemannakåren göra myteri eller tåligt afvakta den tidpunkt, då Regering och Riksdag kunna komma i full harmoni med hvarandra. Intetdera sättet är i min tanke utförbart. Om det förra vill jag icke tala och hvad det sednare beträffar, så finnes det alltid någon fråga, der regering och representation äro af olika åsigt. Om statens tjänstemannakår vid alla dylika tillfällen skall användas liksom man skjuter fram pjäserna på schackbrädet, så blir följden att tjänstemännen få stå der med sina förhoppningar, utsatta både för tryck bakifrån af Andra Kammaren och ett mottryck från Regeringen. Otvifvelaktigt skall genom ett sådant dubbeltryck tjänstemannakåren snart bringas till eu så högt grad af tunnhet, att någon ledamot i denna Kammare knappast skall kunna önska den tunnare. Dessutom — om detta försök att sammanbinda tvänne eller flera af hvarandra oberoende frågor med hvarandra vinner häfd inom representationen — synes mig näppeligen jemväl framdeles någon af tidsförhållanden påkallad löneroglering med hopp om framgång kunna ifrågasättas, ty alltid har man tillfälle att framleta en eller annan oafgjord fråga och säga: att så länge den icke är löst, måste tjänstemännen vänta.

Det är en gammal taktik att sålunda sammanbinda tvänne frågor för att hålla båda öppna och tillåta en lösning af den ena endast med vilkor att den andra vinner gehör. Möjligen kan det synas klyftigt i politiskt afseende, men då det icke gäller sak utan person, då det gäller lefvande menniskor, är det icke rättvist.

För min del anser jag frågan om embetsverkens omorganisation och frågan om ett dyrtidstillägg vara tvänne fristående frågor, utan inre sammanhang, och att de skola förbli fristående, såvida icke Kongl. Maj:ti med lönerogleringen sammanbinder inrättandet af nya embetsverk eller nya tjänster. Jag är visserligen oefaren inom det politiska området, men tror mig dock kunna med trygghet förutsäga, det bemödandet att sammanlänka frågor, hvilka icke till följe af sin egen beskaffenhet stå i ovilkorlig beröring med hvarandra, förr eller senare skall leda till förvirring i begreppen. Dessutom gäller icke här att fastställa någon definitiv reglering, utan endast att för tvänne år bevilja ett lönetillägg, och det förefaller mig derföre som om Kammaren skulle kunna passionsfritt taga saken i öfvervägande. Hvar och en, som har öppen blick för fakta, kan derom bilda sig ett omdöme, utan agitation. Då jag skulle kunna anses för partisk, vill jag emellertid icke uppehålla mig vid de förhållanden, hvilka i min tanke göra lönetillägg åt statens tjänstemän nödvändiga. Dock tillåter jag mig framhålla, att, i fall den löneroglering, som år 1856 egde rum, afsåg att tillfredsställa endast den tidens behof, det ligger i sakens natur att, med kändedom om nuvarande förhållanden, en vägran från representationens sida af det äskade dyrtidstillägget i sjelfva verket vore en nedsättning i lön af minst 30 procent. Mig synes derföre, att man, långt ifrån att på grund af denna fråga söka sak med regeringen, borde erkänna att hon härutinnan endast fullgjort eu henne åliggande pligt.

Jag anhåller att detta mitt yttrande måtte jemte motionen remitteras till Stats-Utskottet.

Herr C. A. Larsson: Talaren på stockholmsbänken har rätt uti sin förmodan, att icke jag ensam hyser den åsigt med afseende å dyrtidstillägget, jag i min motion uttalat. Icke nog med att — såsom jag tror — majoriteten inom denna Kammare delar den, hela landet hyser samma tanke. Alla skattdragande fråga hvem som skall betala det dryga löne-tillägg, Kongl. Maj:t begärt för tjestemännen. Icke kan det vara bönderna, ty de skära icke guld med tälgnifvar under dessa dyra tider. Tvärtom, jordbrukaren har numera icke så stor behållning som förr. ty jordbruksarbetaren har ojämförligt större fordringar mot förr. För min del anser jag icke detta för någon olycka; arbetarens tid är kommen och en lycklig ställning för denna talrika klass måste äfven vara en lycka för landet i dess helhet. Hvem skall betala dyrtidstillägget? Frågar jag skomakarn om han vill det, så svarar han nej, ehuru han nu fordrar tre gånger så mycket för ett par stöflar som förr. Men arbetaren tager också tre gånger så mycket, och arbetsgifvarens vinst blir således ej större. Jag tror att tjestemännen som andra måste underkasta sig konjunkturererna och i sjelfva verket göra de det äfven, ty ingen brist på aspiranter till lediga platser har ännu förmärkts. När till exempel en kyrkovaktare-befattning med endast 50 R:drs lön är ledig, kan man med säkerhet påräkna ett tjog sökande. Det förvånar mig derföre att jag fått höra så skarpa omdömen fällas öfver min motion. Jag har använt all min flit att skriva den så humant, att ingen skulle kunna blifva ond på mig — uppriktigt sagdt, är det den beskedligaste motion jag någonsin afgifvit.

Talaren fällde upprepade gånger sådana yttranden som att mitt förslag innebär ett hot mot regeringen, en påtryckning på tjestemannakåren o. s. v. Men hvem är det som i sjelfva verket träffas af dessa förebräelser? Jo Riksdagen hel och hällen, icke jag ensam. År 1868 skref Riksdagen rätt skarpa ord om saken till Kongl. Maj:t. Med hänsyn till tjestemännens ställning framgick utaf den skrivelsen, att Riksdagen redan då föresatt sig att ej bevilja högre löner, med mindre antalet tjester sammanjemkades, så att icke en statens tjenare befinner sig på svältkur, under det en annan trossar i öfverflöd. Samma tanke ligger till grund jemväl för min motion.

Må man icke tro att tjestemännens ställning i sjelfva verket är så usel som man vill låta påskina. En tjesteman med fyra à fem tusen i lön är minsann icke en sådan 34 öres karl, tidningarne älska att framställa. Om en lön af 2,500 R:dr på hvarje mun i familjen belöper med endast 34 öre för mat om dagen, hur många ören belöpa då på hvarje mun uti en folkskolelärares hushåll. Dennes lön är 5 à 600 R:dr och det skulle således blifva 6 à 7 öre per dag. Sådana kalkyler äro ingenting att rätta sig efter.

Jag anhåller att motionen må få i vanlig ordning aflemnas till Stats-Utskottet. Innehåller den dumheter, så finnas nog i Stats-Utskottet dem som taga fasta derpå. Första Kammarens delegation inom Utskottet består af skickligt folk, som icke låter Andra Kammarens utskottsledamöter eller annan auktoritet inverka på sig. Jag hemställer derföre till den ärade stockholmsrepresentanten, att han icke måtte ytterligare lägga lök på laxen.

Herr Lindmark: Till bemötande af motionärens yttrande vill jag endast framhålla att jag nästan uteslutande fäst mig vid det ologiska och orättvisa uti det sammanhang, hvori han ställt premiss och konklusion — då *regeringen* icke åtgjort något med hänsyn till embetsverkens organisation, så skola *statens tjänstemän* lida. Mitt första anförande gick derpå ut att visa det orimliga i ett sådant resonnement.

Talaren frågade hvem som skall betala dyrtidstillägget. Mig veterligen har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon skatteförhöjning, och det är således alldeles oberättigadt att fråga: hvem skall betala. Det är hvar och en bekant att stora öfverskott finnas att för ändamålet använda. Då penningen faller i värde, måste tjänstemännens löner äfven höjas, förutsatt att de förra lönebeloppen varit afpassade jemt och nått efter behofven på den tid, då regleringen skedde.

Talaren påpekade äfven den omständigheten att ingen brist på aspiranter till lediga tjänster ännu förmärkts, utan att tvärtom då till exempel en kyrkvaktaresyssla med endast 50 R:dr uti lön vore ledig, man kunde vara förvissad att få välja bland några tjog sökande. Ja, jag förstår mycket väl hvart den värde talaren syftar, men den metoden är redan försökt och underkänd. En af Englands finansministrar, Sir Richard Low, försökte reglera tjänstemännens löner efter samma princip, som gäller för all handel och rörelse, efter tillgång och efterfrågan, men i England, som är ett fritt land, väckte de åtgärder, ministern till följe af denna uppfattning vidtog, allmän ovilja samt föranledde skandalösa uppträden, i det åtskilliga af postverkets hemligheter blefvo uppdagade, hvilket i sin ordning bidrog till ministerns fall.

Jag begär — jag upprepar det — ett passionsfritt öfvervägande, huruvida dyrtidstillägg äro af behofvet påkallade eller icke och betonar ytterligare att här icke är fråga om någon definitiv löneroglering, utan endast om ett lönetillägg för tvänne år. En definitiv roglering eller reorganisation af embetsverken fordrar tid, och jag föreställer mig att Kongl. Maj:t, just för att kunna utreda och förarbeta frågan, har begärt dyrtidstillägg för tvänne år, under hvilken tid förslag till ny roglering troligtvis hinner fullbordas.

Herr C. A. Larsson: Jag vill visst icke sätta någon tjänsteman på svältkur. Jag har ju föreslagit att ett belopp skulle lemnas regeringen för att fördelas bland de svagast aflönade. Visserligen innehåller min motion ingen bestämd siffra för ändamålet, men den saken förstår nog Stats-Utskottet att ordna.

Benämningen "dyrtidstillägg" är ett ord, som man uppfann den tid, då man kunde lura bönder. 1856 års "dyrtidstillägg" antog snart permanent natur, och det är icke lämpligt att använda den benämningen mera, ty då vet man att "tillägget" aldrig försvinner. "Hvad vår Herre gifvit, tager han ej tillbaka", säger ordspråket.

Min åsigt om beräkningen af statsverkets inkomster framgår tydligt utaf min motion. Det är tull- och bränvinstillverkningskatt, som åstadkommit det närvarande välståndet i statskassan. Den som ej förlorat ur minnet 1856 års goda konjunkturer, vet dock att tiderna kunna förändras, och att statskassan äfven under stundom kan vara tom. För min

del vill jag derföre icke försäkra tjenstemannakåren om så stora löneförändringar att, när den onda tiden kommer, statsverket har svårt att honorera sina förbindelser i det afseendet. Ordningen skulle då komma till de skattdragande att sättas på svältkur, ty de bildade klasserna hade ej längre råd att omgifva sig med den nuvarande lyxen, och arbetaren hade ej penningar till så många supar om dagen som nu, hvarigenom tull- och bränvinskatt skulle betydligt sjunka, och bristen således fyllas genom förhöjd beskattning på jordbruk och näringar.

Herr Wigardt: Jag önskar all möjlig framgång åt motionen och anhåller att med några ord få beledsaga dess remitterande till Stats-Utskottet.

Det må vara en sanning att penningen under nuvarande goda konjunkturer betydligt fallit i värde; det må också vara en fullkomlig sanning att statens sämst aflönade tjenstemän, synnerligen de inom första och andra lönegraderna, för sin anständiga och sorgfria bergning, äro i verkligt behof af förbättrade lönevilkor; men vi få dock ej förglömma att tiderna äro onvexlande och kunna lätt förändras, ett enda missväxtår kan förvandla penningen till ett högre värde än vi nu äro, missväxtår kan tillintetgöra den nu blomstrande och vinstgivande företagsamheten i alla industriens grenar, under hvilket förhållande statskassans inkomster minskas, och staten således ej har tillfälle bestå embets- och tjenstemännens högre löner än verkliga behofvet kräfver. Den näst siste talaren försäkrar att ifrågasatte dyrtidstillägg endast afser tvänne år. Hvad förtroende man kan fästa vid en dylik försäkran, derom lemna 1856 års Riksdags dyrtidstillägg oss tillräckligt bevis.

Utgångspunkten eller grunden för beräkningen af de ifrågavarande dyrtidstilläggen, sådan densamma af Kongl. Maj:t är vorden föreslagen eller att med 30 procent höja nuvarande lön, tror jag kommer att verka allt för otillfredsställande för de minst aflönade tjenstemännen och således vara för dem till föga hjälp.

Jag kan ej fatta hvarför ofta nämnda dyrtidstillägg skall afse tvänne år, 1874 och 1875, enär vi hafva årliga riksdagar och ej kunna förutse hvarken hur dessa års skördar eller penningeförhållanden komma att gestalta sig.

Man må väl ej heller förundra sig öfver, om, landtmännen i allmänhet och de roterade jordnehafvarne i synnerhet, hysa betänkligheter att bevilja ifrågasatte anslag, helst de samma tryckta af hårda skatter hysa föga hopp att snart vinna någon lättnad härutinnan.

För min del ömmar jag visserligen för det verkliga behofvet och kommer, när tid blir, att rösta för dyrtidstillägg åt de lägre minst aflönade tjenstemännen, men endast för innevarande år.

Herr Danielsson: Talaren på stockholmsbanken yttrade att Carl Anders Larssons motion erinrade om konung Carl den niondes ord: "der rätter och packer eder efter" samt yttrade tvifvel derom att frågan om dyrtidstillägget skulle kunna fördomsfritt prövas af Kammaren. Mot detta yttrande vill jag protestera, ty jag är förvissad att ingen ledamot i

Kammaren vid frågans behandling och afgörande låter leda sig af annat än sin egen öfvertygelse.

Jag vill endast tillägga att jag lika med föregående talare ogillar sjelfva den föreslagna utgångspunkten för beräkningen af det ifrågasatta dyrtidstillägget, eller att detsamma skulle beräknas till viss procent af lönen öfver hufvud. Jag önskar att frågan skärskådas i detalj, och att behovet af dyrtidstillägg noga pröfvas i hvarje särskildt fall, så att förhöjningen — om den beviljas — kommer dit der den verkligen är nödvändig.

Öfverläggningen förklarades slutad, och hänvisades motionen till Stats-Utskottet, dit jemväl skulle öfverlemnas de i anledning af densamma nu afgifna yttranden.

Föredragningen af de bordlagda motionerna fortsattes; och hänvisades:

Herr *C. A. Larssons* motioner, N:o 81 till Stats-Utskottet, N:o 82 till Bevillnings-Utskottet och N:o 83 till Lag-Utskottet;

Herr *C. J. Kjellmans* motion, N:o 84, till Lag-Utskottet;

Herr *Sam. Johnsons* motion, N:o 85, till Stats-Utskottet;

Herr *S. F. Noréns* motion, N:o 86, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *A. P. Danielssons* motioner, N:o 87 till Tillfälligt Utskott och N:o 88 till Lag-Utskottet;

Herr *J. Sandstedts* motion, N:o 89, till Tillfälligt Utskott.

Herr *B. Olofssons* motion, N:o 90, till Lag-Utskottet;

Herr *J. Fahléns* motion, N:o 91, till Stats-Utskottet;

Herr *J. Erickzons* motion, N:o 92, till Lag-Utskottet;

Herr *J. P. Nilssons* motioner, N:o 93 till Lag-Utskottet och N:o 94 till Tillfälligt Utskott;

Herr *A. W. Uhrs* motion, N:o 95, till Lag-Utskottet;

Herr *A. Ros'* motion, N:o 96, till Stats-Utskottet;

Herr *Liss Olof Larssons* motion, N:o 97, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *A. W. Westerdals* motion, N:o 98, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *Johannes Larssons* motion, N:o 99, till Stats-Utskottet;

Herr *C. W. Berglinds* motion, N:o 100, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *Sven Håkansson* motion, N:o 101, till Lag-Utskottet;

Herr *A. Gumelius'* motioner, N:o 102 till Lag-Utskottet och N:o 103 till Stats-Utskottet;

Herr *Sven Nilssons* i Efveröd motion, N:o 104, till Stats-Utskottet

Föredrogs dernäst Herr *Sven Nilssons* motion, N:o 105, derom att, med upphäfvande af § 133 mom. c och § 136 i Kongl. Stadgan för elemen-

tarläroverken i riket den 29 Januari 1859, de i nämnda §§ omförmälde inkomster måtte öfverflyttas på landstingen för att användas till folkskoleväsendets befrämjande; och då nu ifrågasattes, huruvida denna motion ansåges vara af beskaffenhet att böra af Tillfälligt Utskott behandlas, begärde motionären

Herr Sven Nilsson i Efveröd ordet och yttrade: Jag har i min motion begärt remiss till Lag-Utskottet och gjort det af skäl, att Lag-Utskottet förut behandlat dylika frågor.

Jag anhåller derföre att Herr Talmannen ville framställa proposition i berörda syfte.

I anledning häraf äskade Herr *C. A. Larsson* motionens uppläsning; och sedan denna försiggått, blef, efter framställd proposition, motionens hänvisning till Lag-Utskottet af Kammaren beslutad.

Slutligen hänvisades:

Herr *E. Dofséns* motioner, N:o 106 till Stats-Utskottet, N:o 107 till Tillfälligt Utskott och N:o 108 till Lag-Utskottet;

Herr *Jöns Rundbäcks* motion, N:o 109, till Stats-Utskottet;

Herr *G. Silfverstolpes* motioner, N:o 110 till Tillfälligt Utskott och N:o 111 till Lag-Utskottet; samt

Herr Friherre *von Schulzenheims* motion, N:o 112, till Konstitutions-Utskottet.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarne Banko-Utskottets Memorial N:o 1, med öfverlemnande af Banko-fullmäktiges till Utskottet afgifna berättelse.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Riksdagens Kansli-deputerades Memorial N:o 1, angående antagande af tjänstemän och vaktbetjening i Riksdagens Kansli.

§ 5.

Följande nya motioner afgåfvos, nemligen af:

Herr Grefve *C. M. Björnstjerna*, N:o 113, angående beviljande af anslag för anläggning af en branche-tunnel från jernvägs-tunneln under Södermalm till lämplig punkt i Stadsgården;

Herr *Per Nilsson* i Espö, N:o 114, angående beviljande af anslag till inlösen för statens räkning af Juveleraren C. Hammers samlingar af konst- och industriföremål;

Herr *P. HübINETTE*:

N:o 115, angående ett tillägg till 69 § i gällande Skiftesstadga; och

N:o 116, med förslag till förändrad lydelse af 11 § i Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse på landet;

Herr *Nils Hansson*, N:o 117, angående beviljande af ett tomtregleringsanslag till köpingen Båstad;

Herr *J. Jonasson* från Kronobergs län, N:o 118, angående afslag å eller inskränkning i det af Kongl. Maj:t för statens embets- och tjenstemän äskade dyrtidstillägg;

Herr *A. Bäckström*:

N:o 119, med förslag till skogsordning för Norrbottens län; och

N:o 120, angående ändring i 8 § 5 mom. af Folkskolestadgan den 18 Juni 1842;

Herr *S. Magnusson*, N:o 121, om förflyttning af veterinärinstituttet i Stockholm till Skara samt om anslag för Skara veterinärinrättning;

Herr *J. P. Fredricson*, N:o 122, om antagande af det utaf vederbörande komiterade utarbetade förslag till lag om inskrifning i fastighetsbok samt till förändringar i dermed sammanhängande författningar;

Herr *P. Hammarberg*, N:o 123, om förhöjning i tillverkningsskatten å bränvin från 80 öre till 1 R:dr 50 öre pr kanna samt motsvarande förhöjning i tullen å importerade främmande spirituosa m. m.;

Herr *P. Walberg*, N:o 124, om beviljande af ett anslag såsom bidrag för uppförande af en byggnad åt väfskolan i Borås;

Herr *P. Benjaminsson*:

N:o 125, derom att, med ändring af Kongl. Stadgan om folkskoleundervisningen i riket den 18 Juni 1842 och Kongl. Kungörelsen den 29 September 1853, ett årligt bidrag af minst 25 och högst 50 öre af hvarje skattskyldig person må utgå till folkskolelärares aflöning;

N:o 126, om förhöjning i det till understöd åt vissa församlingar på riksstatens åttonde hufvudtitel till folkskolelärares aflöning uppförda anslag;

Herr *Lars Ersson*, N:o 127, om upphörande af vatten och bröd-straff samt denna straffarts ersättande med enkelt fängelse;

Herr *A. P. Danielsson*:

N:o 128, om tillägg till § 3 af Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862; och

N:o 129, angående tillägg till § 7 i Kongl. Förordningen om stängsel-skyldighet m. m. af den 21 December 1857;

Herr *Ivar Månsson*, N:o 130, angående förändrad lydelse af § 23 i Kongl. Förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862;

Herr *J. P. Nilsson*, N:o 131, angående förändrade föreskrifter i afseende å förmyndares handhafvande af omyndigs medel;

Herr *J. F. Edström*:

N:o 132, angående förändrad lydelse af § 7 i Instruktionsen för taxeringsförrättningarna; och

N:o 133, om föreskrifter rörande beräkning af det stämpelpapper, hvarmed fast egendom efter död person bör i bouppteckning upptagas;

Herr *G. Bolin*, N:o 134, om beviljande af anslag för exproprierande af grustäppter till allmänna vägars underhåll;

Herr *Jan Andersson*, N:o 135, om vidtagande af åtgärder för skyndsamt utarbetande af ny lag om vattenrätten;

Herr *Åke Andersson*:

N:o 136, om ändring i § 32 af Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 om landsting; samt

N:o 137, om rättighet för församling att, utan domkapitlets hörande, använda till uppförande af skollokaler sådana kyrkomedel, som för kyrkans underhållande och behof icke erfordras;

Herr *Johannes Bengtsson*:

N:o 138, angående skjutsningsbesvärets öfvertagande af staten eller åstadkommande af lindring deri genom förhöjning i skjutslegan; och

N:o 139, om ändring af § 58 i Kongl. Stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866;

Herr *F. Malmberg*, N:o 140, med förslag till förordning angående flottning af skogsälster inom de norrländska länen;

Herr *Per Nilsson* från Christianstads län, N:o 141, om anvisande åt våghållningsskyldige af fria grustäppter samt om anslag för detta ändamål, der så erfordras, af allmänna medel;

Herr *A. Andersson* från Wernlands län:

N:o 142, rörande tillägg till 7 § 1 mom. i Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862; och

N:o 143, om ersättning åt Majoren m. m. D. W. Lilliehöök för hafda kostnader i sammanhang med verkställd undersökning för reglering af sjön Venerns vattenhöjd;

Herr *Johan Jönsson*, N:o 144, om förändrad lydelse af 9 § i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863 angående nämndemans rätt till ersättning för extra förrättningar m. m.;

Herr Friherre *D. von Schulzenheim*, N:o 145, angående omreglering af Kommerskollegii göromål och indragning af den derstädes ledigblifna presidentlönen m. m.;

Herr *E. Leijer*, N:o 146, om ändring af 1, 37 och 41 §§ i Kongl. Förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 26 Augusti 1873;

Herr *J. Åstrand*, N:o 147, om anvisande af ett förslagsanslag för anställande af skogsingenjörer till enskilde skogsegares tjänst m. m.;

Herr *Jöns Rundbäck*, N:o 148, om ett tillägg i gällande tulltaxa i fråga om tullbehandling af spritvaror;

Herr *M. Jonsson*, N:o 149, om höjning af de i 15 Kap. 4 och 6 §§ Byggningsbalken stadgade böter för uraktlåtenhet att biträda vid släckningen af skogseld;

Herr *A. Philipsson*, N:o 150, angående underdånig hemställan till Kongl. Maj:t om tillsättande af en lagkomité samt om beviljande för år 1875 af ett extra anslag för detta ändamål;

Herr *O. B. Olsson*, N:o 151, om indragning af nu lediga presidentembeten i Statskontoret och Kommerskollegium m. m.; och

Herr *O. Wijk*, N:o 152, om rättighet till tjänsteårsberäkning för lärare vid enskilda läroverk.

Alla här ofvan uppräknade motioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $1\frac{1}{2}$ 3 e. m., men sammanträdde åter

Kl. 7 e. m.

§ 6.

Vid detta fortsatta sammanträde blefvo nedan uppräknade motioner afgifna, nemligen af:

Herr Grefve *E. Sparre*:

N:o 153, om inrättande af en juridisk fakultet eller högre juridisk läroanstalt i hufvudstaden samt om beviljande af anslag för utarbetande af ett förslag i ämnet; och

N:o 154, om indragning af protokollssekreterare-tjänsterna vid Justitirevisions-expeditionen;

Herr *S. A. Hedin*:

N:o 155, om pension för f. d. Fanjunkaren vid Topografiska corpsen *N. F. G. Lindeström*;

N:o 156, om anslag till understödjande af enskilda elementarläroverk; samt

N:o 157, om förändrade stadganden rörande afgangsexamen för folkskolelärareseminarierna samt om förhöjning af anslaget för dessa seminarier;

Herr *Nils Nilsson* i Espinge, N:o 158, derom att inkomst af ledigt pastorat under vissa förhållanden måtte tillfalla pastoratets skolväsende;

Herr *G. Silfverstolpe*:

N:o 159, om sådant lagstadgande, hvarigenom åtskillig jernvägsmateriel förklarar kunna såsom fast egendom intecknas; och

N:o 160, angående skärpta ansvarsbestämmelser mot olaga vatten-uppdämning;

Herr *J. Rutberg*, N:o 161, om förbud mot skogsafverkning å vissa åt Gellivara-verkens egare upplåtna hemman och nybyggen;

Herr *Per Nilsson* från Norrbottens län, N:o 162, om förbud mot export af virke utaf vissa dimensioner;

Herr *E. Clairfelt*, N:o 163, dels om förändrade grunder för reglering af häradshöfdingarnes löner, dels ock om förändring i förordningen angående stämpelpappersafgiften, äfvensom angående beviljande af särskildt dyrtidstillägg för år 1874 till de svagast åttönade häradshöfdingarne;

Herr *L. J. Fahlander*, N:o 164, om ändring i Kongl. Förordningen den 23 Augusti 1851 angående tid för damluckas öppnande;

Herr *J. V. Gjerling*:

N:o 165, om beviljande af dyrtidstillägg för åren 1874 och 1875 åt personalen inom Kongl. Maj:ts Flottas nya reservstat; och

N:o 166, derom att Kongl. Marinregementets befäl och underbefäl måtte, hvad dyrtidstillägg beträffar, blifva likställiga med öfriga värfvade arméns befäl och underbefäl;

Herr *C. Magni*:

N:o 167, om den förändring i gällande stämpelpappers-förordning, att stämmingsresolution vid underrätt icke må behöfva beläggas med stämp-ladt papper; och

N:o 168, om ändring i reglementet för folkskolelärarynes pensions-inrättning af den 30 November 1866;

Herr *Sven Nilsson* i Österslöv, N:o 169, om pension åt Otto Lind-blads euka Emma Lindblad, född Andersson;

Herr *J. E. Johansson*, N:o 170, om tillägg till och förändrad lydelse af 26 Kap. 2 § Byggnings-balken;

Herr *Johannes Jonsson*, N:o 171, om underdånig hemställan till Kongl. Maj:t, rörande ändring i Kongl. Kungörelsen den 27 September 1872, angående expeditiöslösen;

Herr *C. E. Hjelm*, N:o 172, om förändrad lydelse af 11 § i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet.

Herr Jöns Pehrsson anförde muntligen: Jag ber att få anmäla ännu en motion, ehuru det är med en viss tveksamhet som jag framlägger densamma efter den diskussion, som under förmiddagens sammanträde egde rum vid remissen af Herr C. A. Larssons motion i till en del enahanda syfte som den jag nu ber att få aflenna. Som dock mitt förslag omfattar flera ämnen än de som omnämnas i Herr C. A. Larssons motion,

har jag ej kunnat inskränka mig till att med honom instämma, utan har ansett mig föranlåten att hos Riksdagen göra särskild framställning om vissa förändringar och nedsättningar i åtskilliga af de anslagssummor, som i den Kongl. propositionen angående statsverkets tillstånd och behof blifvit äskade.

Medan jag har ordet, ber jag derjemte få till protokollet antecknadt, att, för den händelse framdeles, förr eller senare, på något annat och bättre sätt än i den Kongl. propositionen blifvit föreslaget, fråga skulle uppstå om beviljande af statsbidrag till förbättrande af de svagast aflönade tjenstemännens lefnadsvilkor, jag för min del icke skall motsätta mig dylika billiga anspråk, de må nu komma att kallas lönetillägg eller dyrtidstillägg. Men i det skick frågan för närvarande genom Kongl. Maj:ts proposition behinner sig, måste jag från min ståndpunkt förklara, att jag kommer att yrka afslag å hvad Kongl. Maj:t i detta hänseende begärt.

Och härefter aflemnade

Herr *Jöns Pehrsson* motionen, N:o 173, om dels afslag å, dels nedsättning uti åtskilliga af Kongl. Maj:t i dess proposition angående statsverkets tillstånd och behof äskade anslag.

Vidare afgåfvos motioner af:

Herr *Per Nilsson* från Christianstads län, N:o 174, derom att den kommunala rösträtten måtte blifva lika för alla, som skatta till kommunen efter andra artikelns beviljning;

Herr *Pehr Pehrsson*:

N:o 175, om ändring i § 4 af Kongl. förordningen den 24 September 1861 rörande tillsyn å omyndigs egendom; och

N:o 176, om förhöjning i ordinarie folkskolelärares aflöning; samt

Herr *R. Ehrenborg*. N:o 177, om beviljande af anslag för ordnande af Veterinär-inrättningen i Skara till ett med Stockholms Veterinär-institut likställigt läroverk.

Alla dessa motioner bordlades.

Kamrnarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 8 e. m.

In fidem
H. Husberg.